

61 - Trang sức.

Cô Năm đánh phấn.

Cô Năm chẳng học hành, chẳng may vá gì. Cả ngày chỉ cái gương, cái lược, chải chuốt, vuốt ve, sắm sửa trong mình cho đẹp. Bà mẹ thấy vậy, một hôm mắng rằng: "Mày tưởng chỉ có môi son, má phấn, áo quần là lượt mới là đẹp thôi ư? Không, con ơi! người ta đẹp không cốt gì ở cái trang sức bề ngoài. Chỉ có người làm ăn chăm chỉ nết na, tử tế mới thật là đẹp mà thôi. Mày học hành khá, khâu vá giỏi, xếp đặt mọi việc trong nhà cho có ngăn nắp, ấy là cái đẹp của mày ở đấy, con ạ".

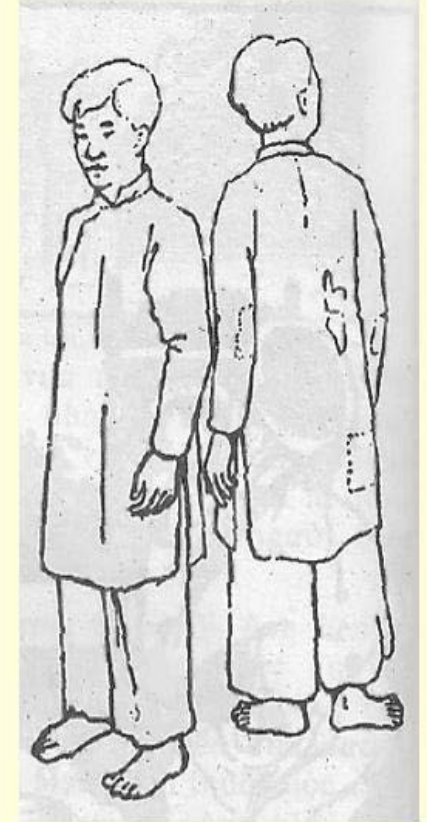
Tốt gỗ hơn tốt nước sơn.

62 - Ăn mặc phải giữ gìn.

Cùng một ngày, bà mẹ may cho anh Giáp và anh Ất, mỗi người một cái áo lương. Thế mà chưa được bao lâu, áo của anh Ất đã sờn rách năm bảy chỗ, còn áo của anh Giáp vẫn nguyên lành như mới. Tại sao vậy?

Tại anh Ất có áo mà không biết giữ; lúc mặc thì lê la giày vò; lúc cởi ra thì bạ đâu quăng đấy. Trách sao áo không chóng rách được! Còn áo của anh Giáp thì vẫn nguyên lành, là vì khi nào mặc thì anh giữ gìn sạch sẽ, và khi nào cởi ra, thì anh chịu treo, chịu gấp cẩn thận.

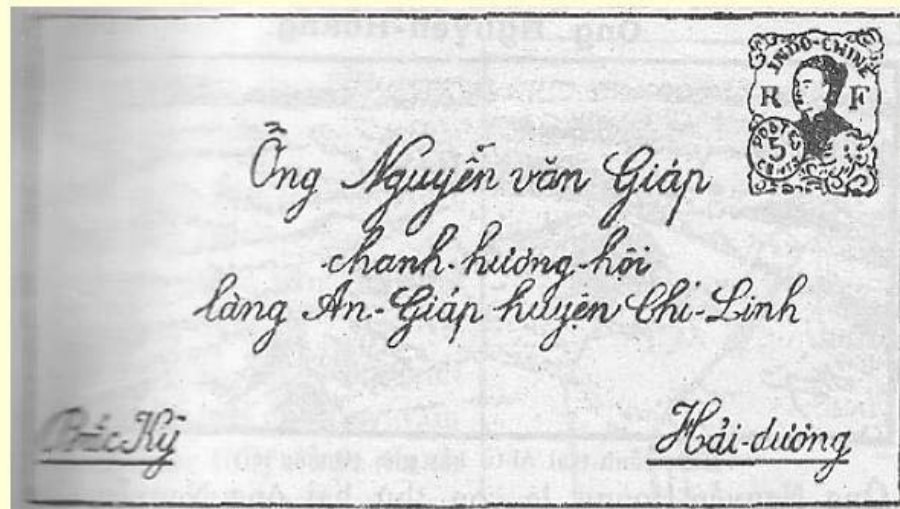
Các anh nên bắt chước anh Giáp mà ăn mặc để cho khỏi tổn hại cha mẹ, và lại tập được cái tính tốt không đùn đàng.

Không giữ gìn thì áo chóng rách.

Ăn mặc phải giữ gìn cẩn thận.

64 - Một cái thư.

Tôi viết thư cho anh tôi ở Hải dương. Tôi lấy một tờ giấy trắng. Trên dòng đầu, tôi đề ngày tháng, dưới tôi kể những tin tức ở nhà cho anh tôi biết. Sau tôi chúc cho anh tôi mọi sự bình yên, rồi tôi gấp lại, bỏ vào phong bì trên dán cái tem năm xu. Xong tôi sai người nhà đem thư ra bỏ vào thùng nhà giầy thép ở cạnh ga. Thế là cái thư của tôi chỉ độ chiều mai là xuống tới Hải dương có người đem lại tận nhà cho anh tôi. Nghi mất có năm xu mà được việc như thế, thật cũng là tiện lợi.

Nhà dây thép giúp ta được nhiều việc.

64 - Ông tổ sáng lập ra nhà Nguyễn: Ông Nguyễn Hoàng.

Hiện cảnh trại A Tử, Quảng Trị bây giờ

Ông Nguyễn Hoàng là con thứ hai ông Nguyễn Kim, làm trấn thủ đất Thuận Hóa. Lúc ông đến nhậm chức, dân ở đó mang dung ông bầy chum nước. Ông lấy làm lạ; người cậu ông bảo ông rằng: "thế là lòng trời bảo cho biết đó: đây là điềm tướng công mở ra nước sau này đây!" Vì chữ "nước" vừa có nghĩa là "nước uống" vừa có nghĩa là "đất nước".

Về trấn Thuận Hóa rồi, ông bèn ra công làm cho trong hạt được yên ổn, lập đồn canh giữ, khai khẩn đất hoang, chọn dùng những người tài giỏi, hết sức làm cho dân sự mẫn phục. Ông thực là người gây dựng ra cơ nghiệp nhà Nguyễn ngày nay.

Lòng trời tựa ông Nguyễn Hoàng.

65 - Thư gửi mừng thầy học .

Ngày ..tháng ...năm ..

Thưa thầy,

Năm mới, con ở nhà được chúc mừng cha mẹ con. Con tiếc không được gần thầy để chúc mừng thầy. Con còn bé dại, chưa biết viết thư thế nào cho hay. Con chỉ biết chúc thầy được mạnh khỏe, sống lâu, cũng như con đã chúc cho cha mẹ con vậy. Nhân dịp con lại xin hứa cùng thầy rằng: năm nay con hết sức học hành và không bao giờ quên công phu khó nhọc thầy dạy dỗ chúng con.

Học trò kính lạy:

Nguyễn Văn .....

Bỏ thư vào thùng.

Mừng tuổi nhau năm mới.

66 - Cái cò, cái vạc, cái nông.

Cò, vạc, nông ở ngoài đồng.

(Ca dao) - Bài học thuộc lòng.

Cái cò, cái vạc, cái nông.
Sao mà dậm lúa nhà ông, hỡi cò ?
- Không, không, tôi đứng trên bờ,
Mẹ con nhà nó đổ thừa cho tôi.
Chẳng tin thì ông đi đôi,
Mẹ con nhà nó còn ngồi đây kia.

Ta không nên đôi co mách lẻo.

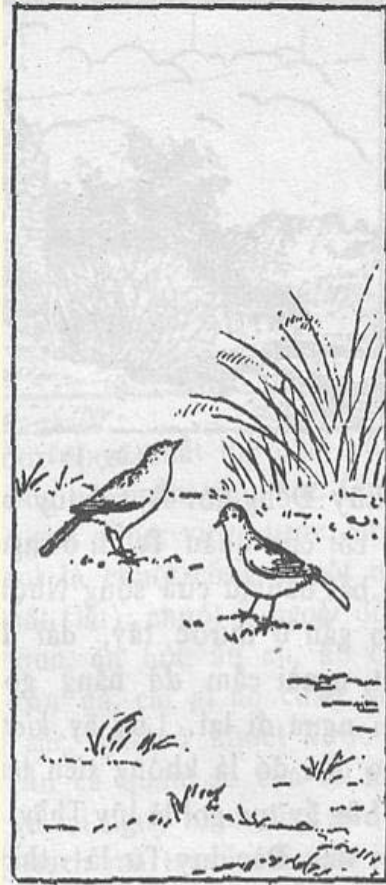
67 - Chim sơn ca .

Chim sơn ca là một thứ chim ở ngoài đồng, mình và lông gần giống như chim sẻ, nhưng mỏ dài và chân nhỏ hơn.

Chim sơn ca là giống chim hay hát, nhất là về mùa xuân. Thường thường nó vừa bay, vừa hát, càng bay cao, giọng càng véo von. Tiếng hát to, có khi nó bay thật cao, trông không thấy, mà vẫn nghe tiếng hát.

Khi không bay thì đậu dưới đất, chứ không đậu trên cành cây mà những lúc đậu ở dưới đất, thì không hát bao giờ.

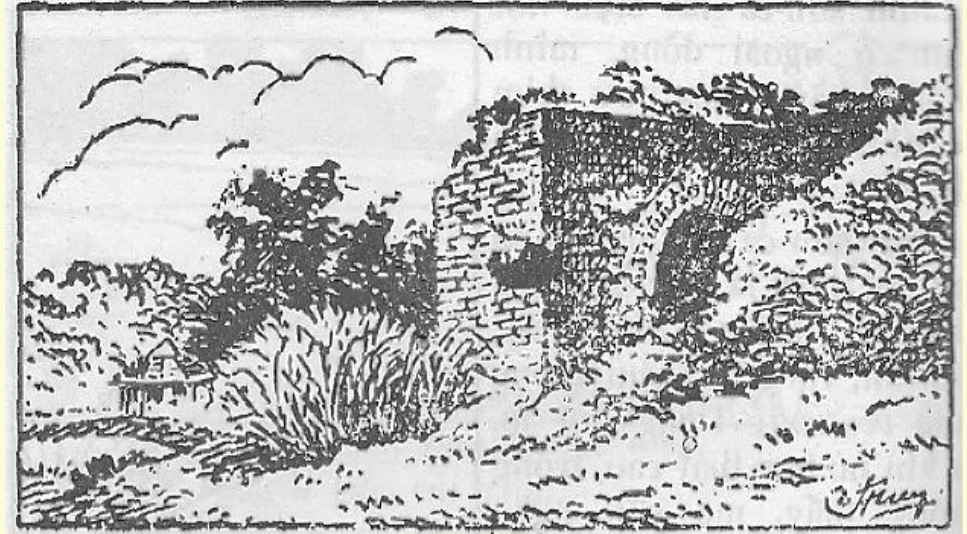
Người ta thường nuôi chim sơn ca để nghe nó hát; song nuôi nó thì công phu lắm, và phải bắt từ khi mới nở thì mới nuôi được.

Chim sơn ca

Chim sơn ca hay hát vào mùa xuân.

68 - Lũy Đồng Hới.

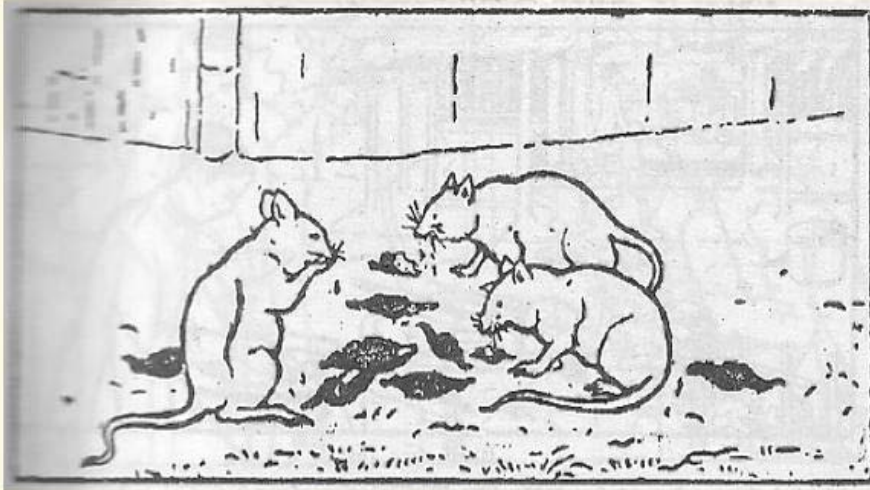
Lũy Thầy ở Quảng Bình.

Lũy Đồng Hới là cái lũy chúa Nguyễn đắp lên để giữ bờ cõi cho quân Trịnh ở ngoài bắc khỏi tràn vào. Lũy ấy bắt đầu từ cửa sông Nhật Lệ đến chân núi Đầu Mâu, cao gần 6 thước tây, dài 12 ki lô mét. Lũy đắp bằng đất, ngoài cắm đà bằng gỗ lim, trong có đường cho voi ngựa đi lại.

Lũy kiên cố lắm, thường quân Bắc vào đến đó là không tiến lên được nữa. Lũy ấy tục gọi là lũy Thầy, vì người đời bấy giờ thường gọi ông Đào duy Từ là "thầy" mà ông Đào duy Từ là người vẽ kiểu và trông nom việc đắp cái lũy ấy.

Lũy để giữ bờ cõi.

69 - Con chuột .

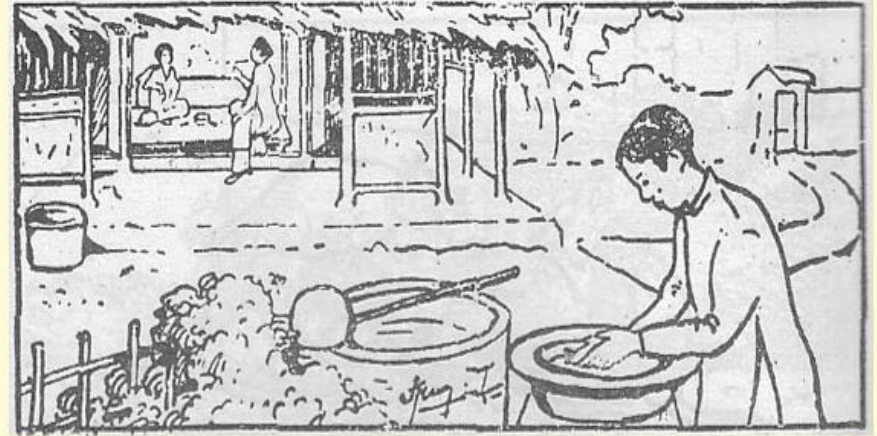
Ba con chuột.

Con chuột mình nhỏ, mõm nhọn, mắt to, tai rộng, đuôi dài mà nhọn. Lông nó ngắn và mềm. Chuột ở đâu cũng có, trong nhà, ngoài đồng, vườn tược, rừng rú. Chuột to ở dưới cống gọi là chuột cống, chuột nhỏ ở trong nhà gọi là chuột lắt; chuột ở ngoài đồng gọi là chuột đồng. Nó ăn quả, ăn hạt, ăn củ, ăn cây, cắn giấy, cắn vải, cắn gỗ, cắn da, cái gì nó cũng gặm được.

Răng chuột cứng và sắc, nên nó khọt được cả tú và rương. Lúc đói, nó cắn cả quần áo của ta nữa. giống chuột chỉ làm hại ta và lại nguy hiểm cho ta nữa, vì nó có thể đem bệnh dịch hạch mà truyền đi mọi nơi.

Chuột chẳng được ích lợi gì cho ta cả.

70 - Ở sạch thì không hay đau mắt.

Bính rửa tay.

Một hôm cậu thằng Bính đến chơi, đang ngồi nói chuyện, thì thằng Bính chạy ra nghịch đất, rồi lấy tay giụi vào mắt. Bà mẹ trông thấy mắng rằng: " Tay mày bẩn thế mà giụi vào mắt. Mày lại muốn mù như thằng Phát hay sao? Đi rửa tay ngay đi!" Bính nghe lời mẹ vội vàng đi múc nước rửa tay.

Bà mẹ lại nói rằng: " Trẻ con ta nhiều đũa đau mắt cũng vì do bẩn mà thôi .

- Ông cậu nói: Phải , bịnh đau mắt nước ta nhiều thật, nhưng nghe nói rằng từ khi Nhà nước đặt ra cuộc y tế, các thầy thuốc tây đi chữa đã bớt được nhiều.

- Bà mẹ nói: Thế là may lắm, chứ người ta còn có gì khổ bằng mù hai con mắt " .

Ở sạch thì không hay đau mắt .